

Opsamling fra Arkitekturrådets 2. møde i 2024

Tid og sted: 9. april 2024, Røde værelse, Rådhuset

Deltagere: By-, Plan og Miljøudvalget, Arkitekturrådet samt adm. deltagere fra BYLAB, Center for By, Land og Vand og fra Ejendomme, Center for Økonomi og Ejendomme.

Afbud fra rådets medlem Ingelise Kragh og fra udvalgsmedlem Peter Poulsen (S).

Dagsorden

1. Generelle anbefalinger til helhedsrenovering af folkeskoler i Helsingør Kommune.
2. Konkrete anbefalinger til helhedsrenovering af Nordvestskolen og Espergærdeskolen.

Temadag

Som grundlag for Arkitekturrådets anbefalinger blev der afholdt en temadag den 11. marts med deltagelse af arkitekturrådets medlemmer samt ansatte fra Bylab (BLV) og Ejendomme (ØE).

Temadagen indeholdt:

Besigtigelse af Espergærdeskolen og af Nordvestskolen

Workshop med følgende emner:

- Potentialer, muligheder, udfordringer og risici m.m. for de forestående indsatser på de to skoler.
- Det gode projekt.
- Præsentation af cases om renovering og ombygning af eksisterende læringsmiljøer.
- Den gode proces.

Arkitekturrådets generelle anbefalinger til helhedsrenovering af kommunens folkeskoler

Arkitekturrådet anbefaler at se bredt på skolerenoveringsopgaven og rådets anbefalinger fokuserer på følgende emner:

- Samarbejde og videndeling på tværs
- Forberedende proces og strategiske værktøjer
- Arkitekturen og landskabet, bygninger og udearealer
- Bæredygtighedstilgang
- Brugerinddragelse

Samarbejde og vidensdeling på tværs

Arkitekturrådet anbefaler tre niveauer for samarbejde og vidensdeling:

- a. Indledningsvis nedsættelse af samarbejdsforum på tværs af centre internt i kommunen.
- b. Nedsættelse af udvalg, gennemgående for hele skolerenoveringsprocessen, med deltagere fra kommunen, de involverede skoler samt evt. politisk deltagelse.

c. Et samarbejdsudvalg på hver af de involverede skoler med repræsentanter for skolens ansatte, forældrebestyrelse, samt fra lokalområdet: Foreninger og erhvervsliv mm. for at sikre, at lokalsamfundet involveres og skolens potentiale i lokalsamfundet udnyttes, i det omfang det ønskes.

Forberedende proces og strategiske værktøjer

Rådet anbefaler at vægte den forberedende proces, hvor de strategiske valg skal træffes. Der bør ses holistisk på renoveringsopgaven, så renoveringsindsatsen på den enkelte skole medvirker til at styrke så mange områder som muligt – tænk på tværs! Den bør omfatte bygninger, indvendige læringsmiljøer og udearealer for at opnå den største værdi med projektet.

Strategier og visioner for skolerne skal omhandle relationen til lokalområdet. Aktivisering af den enkelte skole og de lokale kræfter, hvem bruger lokalerne efter skoletid? Rådet understregede: at det er børnenes skoleliv, det bør prioriteres. Det bør undersøges, hvad der er vigtigst, og hvad der påvirker børnenes skoleliv mest.

I den forberedende proces anbefales det at fastlægge renoveringsstrategi, opnå enighed om mål, og definere værdier for skolerenoveringen.

Rådet anbefaler at konkretisere ovenstående i et funktionsprogram, omhandlende hvilke arealer og funktioner skolerenoveringen omfatter.

Arkitekturen og landskabet, bygninger og udearealer

Rådet anbefaler at den økonomi, der er bevilget til bygningsmassen, anvendes bredere for at medvirke til at skabe merværdi i skolerenoveringerne.

Rådet understregede opgavens kompleksitet i forhold til at sikre en høj kvalitet i skolerenoveringerne, og vigtigheden af at vælge kvalificerede rådgivere, der kan sikre, at der opnås mest værdi for pengene.

For den enkelte skole bør der ske en værdisætning af bygninger, læringsmiljøer og udearealer for at sikre at værdier fastholdes og udbygges i renoveringsprojektet.

Bæredygtighedstilgang

Det anbefales at udvikle en overordnet bæredygtighedsstrategi, hvor der tages stilling til bl.a. omfang af nedrivning og genanvendelse, biodiversitet og drift. Strategi for bæredygtighed bør omfatte hele bygningens levetid.

Rådet understregede, at bæredygtighed er et væsentligt kriterium, og det betyder bl.a., at nedrivning så vidt muligt skal undgås eller begrænses. Hvis der bygges nyt, skal det være langtidsholdbart og bør begrænses i omfang. Rådet omtalte ”nålestiksoperationer”, som er små tilføjelser til eksisterende bygningsmasse, der kan have stor forbedringseffekt.

Også social bæredygtighed skal indtænkes, herunder udvikling af læringsmiljøet. Indeklimaets betydning for et godt læringsmiljø blev understreget.

Brugerinddragelse

Rådet understregede vigtigheden af brugerinddragelse: dels for at skabe engagement og ejerskab hos interessenter, der berøres af den konkrete renovering. Brugerinddragelsen betyder videreformidling af viden og ejerskab; forandring er svær, og det er vigtigt for det samlede projekt, at det bliver en succes for børn, lærere, forældre og andre brugere.

Brugerinddragelse skal ske i opstarten af projektet, på såvel overordnet som konkret niveau for den enkelte skole.

2. Arkitekturrådets konkrete anbefalinger til:

Renovering af Nordvestskolen

Arkitekturrådets medlemmer deler deres indtryk af skolen: Den er slidt, men har også en charmerende råhed. Den har et stort potentiale i kraft af sin placering i landskabet, der er meget terræn, der kan inddrages i opgaven. Skolen er opbygget som en bystruktur, hvor bygninger ligger omkring en gennemgående gade. Der er ret få børn tilbage i dag, og det præger livet på skolen. Rådet fremhæver, at en renovering af skolen er en forholdsvis kompleks opgave, og at det er vigtigt indledende at lære arkitekturen at kende. Citat fra rådet: "Man kan forvandle et sted, fordi man forstår det. Det kræver lydhørhed overfor det, der ikke rammer én i hjertet ved første blik".

Rådet påpeger, at der er potentiale og kvadratmeter til at bruge dele af skolen til andre funktioner relateret til bydelen. Der opfordres til evt. at "gemme" nogle af bygningerne, der ikke umiddelbart er behov for, til senere.

Rådet understreger vigtigheden af at forstå de elementer, skolen består af, herunder byggelementerne. I dag er der store indendørs fællesområder, som bl.a. har potentiale til at udhules til lysgårde og bygge nye læringsmiljøer op omkring. Rådet anbefaler at åbne bygningsmassen mere op og skabe sammenhæng mellem bygninger, udearealer – og de pædagogiske mål for skolen.

Der er for meget plads. Rådet anbefaler at samle eleverne, og evt. lade nogle bygninger stå ubrugte, så pengene bruges på færre kvadratmeter. Der kan også differentieres, så nogle lokaler i brug fremstår mindre renoveret end andre.

I forhold til skolens udemiljøet anbefales at bryde asfalt og fliser op og skabe mere grønt og biodiversitet.

Arkitekturrådet kommenterer på den foreløbige renovering af nogle af skolens bygninger og mener, at lettere materialer er mere i tråd med skolens oprindelige arkitektur: eks. facadematerialer med let elementkarakter og kassetter, der kan begrønnes, samt træfacader.

Arkitekturrådet opfordrer til at inddrage lokalsamfundet i skolen, både i forhold til anvendelse af de overskydende bygninger og af det omgivende landskab. Klimahaven fremhæves af rådet som et eksempel på et vigtigt initiativ i den sammenhæng.

Renovering af Espergærde Skole, med bygningsmæssigt fokus på de lave længer mod Ritavej.

Arkitekturrådet pointerer, at skolen fremstår mere velholdt end Nordvestskolen. Her er fine bygninger med gode detaljer og lysindfald, og et mere åbenlyst potentiale. Bygningerne har en skala, der passer i forhold til børnene og det omgivende byområde.

Rådet peger på, at de mange fine rum inde i bygningerne kan styrkes ved at indrette flere nicher og kroge. Kontakten mellem inde og ude kan styrkes med større vinduer og glasdøre. Skolens uderum kan gøres mere attraktive ved begrønning.

Også indeklimaet anbefaler arkitekturrådet at give fokus i renoveringen. Det foreslås at bruge skolens energiforsyning i undervisningen, og rådet gør opmærksom på, at bygningernes shedtage kan anvendes til oplæg af solceller. Det bør også overvejes at skifte til anden varmforsyning.

Rådet maner til forsigtighed i arbejdet med skolens bygninger og tilføjelse af evt. nybyggeri, så balancen i skala og tilpasning til lokalområdet fastholdes. Bygningernes materialitet, ude som inde, fremhæves af rådet som vigtig at fastholde ved renovering.